

Versio 1.1

Projekti ryhmäyttämisen tukena ensimmäisen vuoden opiskelijoille

(Pohjana on käytetty Tarja Niemisen (Villinikkarit Oy, 2012) Oppijalähtöinen projektioppiminen –materiaalia sekä Jämsän ammattiopiston julkaisua Työkalupakki projektimaisen oppimisen ohjaamiseen)

Tommi Härkönen ja Petri Laaksonen
Salon seudun ammattiopisto

Hei ryhmänohjaaja

Monelle opiskelijalle tekeminen on mieluisa tapa toimia. Tekemisen myötä myös helpommin tutustuu toisiin ihmisiin. Olemmekin päättäneet kokeilla aloittavien ryhmien kanssa ryhmän oman projektin läpiviemistä. Tässä projektissa opiskelijat ovat pääosassa ja sinä ohjaajana (valmentajana) olet heidän tukena.

Projektinomainen toimintatapa on myös hyvä mahdollisuus ohjata vastuunottamiseen ja yrittäjämäiseen asenteeseen. Näitä ominaisuuksia ainakin omien kokemustemme mukaan opiskelijoiden tulisi kehittää, ja samanlaista viestiä on tullut työelämäpalautteista.

Itse aiomme aikatauluttaa tekemisen niin, että aloitamme kolmannella kouluviikolla ja päätämme vuoden loppuun mennessä. Lukujärjestyksiin tulee ensimmäisille viikoille kaksoistunti / viikko ja jatkossa 1 – 2 tuntia viikossa. Alussa ryhmänohjaaja on läsnä kaikilla tunneilla, mutta kun projekti pääsee kunnolla vauhtiin ja kaikki tietävät tehtävänsä, niin vastuu siirtyy opiskelijoille. Palaverit projektipäälliköiden kanssa ja muut tsekkauspisteet sovitaan yhdessä tilanteen mukaan.

Aikaa kannattaa varata seuraavasti:

2 tuntia	Ohjaaja mukana	Projekti-käsitteen määrittäminen ja projektin ideoiminen ja valinta
2 tuntia	Ohjaaja mukana	Projektin määrittäminen
2 tuntia	Ohjaaja mukana	Projektin hahmottaminen
2 tuntia	Ohjaaja mukana	Projektisuunnitelman rakentaminen
2 tuntia	Ohjaaja mukana	Roolien määrittäminen
	Ohjaaja mukana sovitusti	Yhdessä tekeminen eli projektin toteuttaminen 1 – 2 t / vko
2 tuntia	Ohjaaja mukana	Projektin päättäminen ja arviointi

Sinullakin on mahdollisuus projektin myötä tutustua opiskelijoihin paremmin. Epäonnistumisia ei kannata pelätä – yhteinen prosessi on pääasia.

Tommi ja Petri

PS. Mikäli haluat perehtyä projektioppimiseen ja tiimityöskentelyyn enemmän, hyviä kirjoja löytyy runsaasti.

Sisälllys

1. Prosessi on se juttu	4
2. Projektin hyödyt ja tavoitteet.....	4
3. Yhdessä tiimimäisesti oppien	4
4. Projektin askeleet	5
Määritetään yhdessä projekti-käsite	5
Projektin ideoiminen	5
Projektin määrittäminen.....	6
Projektin hahmottaminen.....	6
Projektisuunnitelman rakentaminen	7
Roolien määrittäminen	8
Tiimin toimivuuden perusedellytykset.....	10
Projektin päättäminen	10

Valmiita dioja on kansiossa Y:\AMO\Ryhmänohjaus 1. vuonna

1. Prosessi on se juttu

Oppijalähtöisessä projektissa oppimisprosessi ja ryhmäytyminen ovat jopa tärkeämpi kuin projekti itse. Ryhmänohjaajan tärkein tehtävä on mahdollistaa tiimityöskentelytapojen, yksilön ja ryhmän oppiminen sekä yrittäjyystaitojen kehittyminen. Ohjaajan tehtävänä on ohjata opiskelijat tiedon lähteille ja rohkaista heitä toimimaan sekä hakemaan ratkaisut itsenäisesti. Näin ohjaaja auttaa heitä oppimaan oman oivalluksen ja käytännön kokemusten kautta.

Ohjaajan tulee ottaa riskejä: luota ryhmääsi ja sen tekemiin ratkaisuihin. Epäonnistumisiakin tulee sietää.

2. Projektin hyödyt ja tavoitteet

Projektissa toimimisen keskeisessä roolissa ovat yksilön oma henkilökohtainen kasvu ja oppiminen, yrittäjyyden kehittäminen, ryhmäytyminen ja ryhmätoiminta, projektityöskentelystä oppiminen ja prosessin ohjaaminen.

Ryhmässä toimimisen kautta opiskelija saa itselleen mm. seuraavia etuja:

1. kokemusta olla jäsenenä ryhmässä
2. kokemusta synnyttää ryhmän kanssa yhdessä projektin
3. vastuuta ja vapautta toteuttaa itseään
4. kokemusta itsensä, projektin ja ryhmän jäsenten johtamisesta

Lisäksi opiskelija saa treenattua seuraavia taitoja:

- luovuus
- ongelmanratkaisukyky
- itsearviointi
- epävarmuuden sietokyky
- kokonaisuuden hallinta
- yrittävä asenne
- viestintä- ja markkinointitaidot

3. Yhdessä tiimimäisesti oppien

Tiimimäisen oppimisen lähtökohtana on ajatus, että jokaisella meistä on hiljaista tietoa, jota oppimisessa voidaan hyödyntää. Hiljainen tieto on kokemuksen kautta syntyntä tai muutoin eri tavoilla hankittua kokonaisvaltaista tietoa ja taitoa. Tiimi-istunnoissa keskus-

telemalla löydetty yhteinen ymmärrys auttaa hahmottamaan asian kokonaisuuden sekä osaamisen vaatimukset kulloinkin käsiteltävässä asiassa. Yhteinen ymmärrys motivoi oppimista antamalla toiminnalle suunnan. Ryhmä hankkii tarvittavaa tietoa kirjoista oppitunneilla, asiantuntijoilta sekä mahdollisilla opintokäynneillä. Tietoa hankittaessa harjaantuvat myös lukemisen ymmärtäminen, kieli- ja analysointitaidot sekä ATK-taidot. Ryhmä/opiskelija oppii soveltamaan hankkimaansa tietoa käytännön tasolle yhdessä tehdyissä projekteissa. Näin myös ammattitaito kasvaa.

4. Projektin askeleet

Projektitiimiinä toimii koko ryhmä (tavoitteena ryhmäyttää koko tiimi)

Määritetään yhdessä projekti-käsite

Keskustelun ja ajatuksen vaihdon avulla haetaan ryhmälle yhteinen ymmärrys käsitteestä projekti. Ohjaajan tehtävänä ei ole valmiin vastauksen antaminen, koska tiettyä oikeaa vastausta ei ole olemassa. Joitakin hyviä määritteitä projektille on, jotka ohjaajan on hyvä tietää. *Projekti on oikeaa tekemistä yhteistyössä eri toimijoiden kanssa. Projektilla on aina alku, loppu sekä selkeä tavoite. Projektin toteuttamiseen tarvitaan useimmiten ryhmä ihmisiä ja sillä on usein jokin asiakas.*

Projektin ideoiminen

Projekti-ideatalkoiden kautta löydetään projektille konkreettinen toteutusmuoto. Samalla ryhmän jäsenten motivaatio ja vastuu pääsevät heräämään.

Ideatalkoot voi toteuttaa seuraavasti: Laita ympäri tilaa seinille esim. kuusi fläppipaperia. Jokainen kiertää tilaa ja kirjoittaa ideoita paperille – seuraavalle paperille voi kirjoittaa kokonaan uuden idean tai soveltaa siellä jo olevia ideoita. Ideoinnin aikana ei puhuta, taustalla soi rauhallinen musiikki.

Kun jokainen on kirjoittanut ideoita kaikkiin papereihin, anna ohje käydä lukemassa kaikki paperit läpi. Tämän jälkeen jokaisella on käytössä kolme ääntä, jotka hän voi tukkimiehen kirjanpito -tyylillä käyttää yhteen tai useampaan ideaan. Kirjaa taululle jatsoon äänestetyt, eniten ääniä saaneet ideat (1-3).

Ennen kuin valinta tehdään, tulee ohjaajan sekä ryhmän varmistua siitä, että projekti on käytettävissä olevan ajan, projektiryhmän koon ja osaamisen kannalta järkevä: onko tämä projekti meidän itsemme kokoinen haaste – ei liian pieni, ei liian

suuri. Ohjaajan kannalta on tärkeää, että projektin valitsemisesta ja hahmottamisesta lähtien ryhmä kokee idean omakseen. Näiden pohjalta valitaan idea toteutettavaksi projektiksi.

Projektin määrittäminen

Kun projekti on ideoitu ja yleisellä tasolla hahmotettu, siirrytään sen tarkempaan määrittämiseen.

Keskustelkaa yhdessä ja määriteltäkää

- *Mitä tehdään? – projektin sisältö*
- *Miksi juuri tämä halutaan toteuttaa? - perustelut*
- *Kenelle se tehdään? –ketkä ovat asiakkaita*
- *Milloin toteutetaan? – aikataulun rakentaminen, välitsekkauspäivämäärät, milloin valmis*
- *Missä toteutetaan? – paikka, tilat*
- *Onko kustannuksia? – talouden rakentaminen*

Lisäksi määritetään vielä *oppimistavoitteet*. Sen voi tehdä ensin pienissä ryhmissä keskustellen ja sitten yhdessä asiat purkaen.

- *Mitkä ovat tämän projektin oppimistavoitteet: mitä haluamme oppia?*
- *Mitä teorianietoja tässä projektissa käytetään ja sovelletaan?*
- *Mitä taitoja / osaamista tässä projektissa harjoitellaan?*
- *Keiden ulkopuolisten apua tarvitsemme projektin toteuttamisessa?*

Projektin hahmottaminen

Ennen käytännön toimiin ryhtymistä on jokaisella ryhmän jäsenellä oltava jonkinlainen kokonaiskäsite projektista. Projektin onnistuneen tekemisen ensimmäinen haaste on erottaa isot toiminnalliset kokonaisuudet pienemmistä asioista. Useimmiten nimittäin tartumme helposti yksityiskohtiin ja aikamme kuluu epäolennaisien asioiden parissa. Kysymys kuuluukin: mitkä ovat projektin isot kokonaisuudet?

Kokoa keskustelun avulla ajatukset, mihin isoon kokonaisuuteen projekti voidaan jakaa. Jos projektina on tapahtuma, voitte päätyä esimerkiksi markkinointiin (miten saamme osallistujia / yleisöä), ohjelmaan (mikä on tekemisen sisältö) ja yhteistyökumppaneihin (kenen kanssa ja millä resursseilla).

Projektisuunnitelman rakentaminen

Seuraavaksi hahmotetaan mind map –tekniikalla, mitä asioita liittyy edellä päätettyjen kokonaisuuksiin.

Jaa ryhmä niin moneen osaan kuin edellä päätitte kokonaisuuksia olevan. Anna jokaiselle ryhmälle iso paperi, jonka keskelle kirjoitetaan aihe (esim. markkinointi). Ryhmä listaa ajatuksensa, mitä tähän kokonaisuuteen kuuluu. Asiat voi omiksi kokonaisuuksiksi keskustan ympärille ”ylätasoihin” ja ”alatasoihin” arvioitujen merkitysten perusteella.

Noin 15 minuutin kuluttua ryhmien on aika vaihtaa paikkaa seuraavan paperin luo – jokainen ryhmä kiertää kaikki pisteet. Ryhmät jatkavat kokonaisuuden hahmotamista ja suunnittelua.

Kun kaikki ryhmät ovat kiertäneet kaikki pisteet, ryhmä jää viimeisen paperin ympärille. *Olet tehnyt seinälle tai taululle aikajanan, johon voi kirjoittaa ja liimata post it –lappuja.*

Kuva: Tarja Nikkanen

Jaa aikajana kuukausiin tai viikkoihin projektin päättymiseen asti. Huomioi myös mahdolliset keskeytykset ja lomat. Vaakatasossa aikajana jaetaan kokonaisuuksien mukaan (esim. markkinointi). Varaa kullekin kokonaisuudelle oman värisiä post it –lappuja.

Ryhmä purkaa paperilla käsitekarttana olevan kokonaisuuden posti it -lappuihin mahdollisimman tarkkaan ja yksityiskohtaisesti. Esimerkiksi julisteen tekeminen on liian iso kokonaisuus, vaan pitää ottaa myös ajankäyttö ja vaiheet huomioon, esim. julisteen luonnostelu, julisteen luonnoksen hyväksyminen, julisteen toteutus, julisteen monistus ja julisteiden levittäminen. Nämä post it-laput kiinnitetään ajanalle arvioituun kohtaan ja toisten laittamat laput huomioiden. Näin ryhmät tekevät kaikille kokonaisuuteen liittyville asioille. Lopuksi käydään yhdessä läpi, onko kaikki asiat huomioitu ja ovatko asiat ajallisesti järkevästi sijoitettuja.

Roolien määrittäminen

Roolien määrittäminen alkaa oman kiinnostuksen ja osaamisen pohdinnalla:
Ohjaa jokainen miettimään itsekseen seuraavia asioita:

- *Mitä minä osaan ja mitkä ovat vahvuuteni?*
- *Mitä haluan itsessäni kehittää?*
- *Mistä olen innostunut ja kiinnostunut?*

Minitimien (suurten kokonaisuuksien mukaisesti) osalta on hyvä miettiä myös, millaista osaamista voi eri tiimeissä kehittää. Tämä voi auttaa minitiimin valitsemista. Esimerkiksi:

- *Millaista osaamista markkinointitiimissä voi kehittää?*
- *Millaista osaamista markkinointitiimissä tarvitaan?*

Pohdinta voidaan tehdä pienryhmissä.

Vasta tämän jälkeen voidaan miettiä, kuka henkilö kuuluu mihinkin tiimiin, koska tiedetään, mitä kukakin osaa ja mistä on kiinnostunut.

*Laita tiimien nimet taululle. **Tiimin valinta** tapahtuu niin, että jokainen valitsee oman tiimensä (kirjoittaa nimensä taululle tiimin kohdalle). Ohjaaja varmistaa, että tiimeistä tulee sopusuhtaisia eli suunnilleen samankokoisia. Jos joku tiimi ei houkuta, voi käydä keskustelua siitä, että voidaanko projekti toteuttaa onnistuneesti, jos johonkin tehtävään ei löydy tekijöitä. Toisaalta ohjaaja voi houkuttaa tekijöitä siirtymään tiimistä toiseen. Ole sinnikäs: älä missään kohtaa määrää ketään, vaan opiskelijan pitää itse sanoa siirtyvänsä.*

Kun minitiimit ovat koossa, ne sopivat keskenään työnjaosta. *Tiimi valitsee keskuudesta 1 – 2 tiimivastaavaa. Jokaiselle pitää löytyä tehtävä. Tehtävät ja vastuut määritetään kiinnostuksen ja osaamisen pohjalta siten, että post it-lapuilla oleviin*

tehtäviin jokaiseen kirjoitetaan sen henkilön nimi, joka siitä tehtävästä vastaa. Tiimivastaavat huolehtivat, että työnjaosta tulee tasapuolinen.

Koko projektille on vielä valitsematta **projektipäällikkö** (1 – 2 opiskelijaa, esim. tyttö ja poika). Ennen kuin valitaan henkilöä, on *mieltikää yhdessä, mitkä ovat projektipäällikön tehtävät ja mitä häneltä odotetaan. Tehdään siis yhdessä koonti:*

- *millainen henkilö on hyvä projektipäällikkö?*
- *millaisia tehtäviä kuuluu projektipäällikölle?*
- *millaista osaamista on projektipäälliköllä?*

Yhteisen ymmärryksen perusteella valitaan projektipäällikkö tai – päälliköt. Tärkeää on, että ryhmä valitsee sen.

Yhdessä on hyvä mieltä myös, mikä on ryhmänohjaajan eli valmentajan rooli ja vastuu onnistuneessa projektissa:

- *millaisia odotuksia ja toiveita on valmentajalle?*
- *millaisia tehtäviä kuuluu valmentajalle?*

Projektipäällikön ja ohjaajan eli valmentajan tehtävät ja vastuut kannattaa kirjata ylös.

Toiminnan aikana syntyy erilaisia haasteita sekä projektiin osallistujille että ohjaajalle. Tällaisia ovat esimerkiksi turhautuminen, vapaamatkustajat ja tiimin sisäiset ristiriidat. Näihin varaudutaan mm. projektipäällikön ja ohjaajan rooleja mietittäessä.

Lisäksi kannattaa sopia yhdessä seuraavista asioista:

- *Palaverit*
 - *Miten usein tiimit pitävät palaverin?*
 - *Miten usein projektipäälliköt ja tiimivastaavat pitävät palaverin?*
 - *Mihin palaverien muistiinpanot tallennetaan?*

Tiimin toimivuuden perusedellytykset

Projektin päättäminen

Projekti on ohi vasta sitten, kun kaikki asiat on hoidettu loppuun asti. Tärkeää on muistaa myös ryhmän sisäisten asioiden koonti. *Keskustelkaa ryhmissä/tiimeissä ensin asioista ja tehdä sitten koonti suullisesti ja sen pohjalta kirjallisesti:*

- *Projektin nimi ja projektiryhmän organisaatio*
- *Lyhyt kuvaus projektista*
- *Mikä meni hyvin (esim. markkinointi, yhteistyökumppanit, ohjelma, talous, johtajuus, valmentajuus)?*
- *Mikä meni huonosti?*
- *Mitä opimme?*
- *Miten kehitämme toimintaamme tulevia projekteja ajatellen?*

